

Aleny

Calonge de Segarra

Ubicació

Comarca: Anoia
Lloc/Adreça: Aleny. Calonge de Segarra
Emplaçament Es troba situat a l'est del municipi, a peus de la B-300.
Alçada: 669

Coordenades:

Latitud: 41.74937
Longitud: 1.51386
UTM Est (X): 376438
UTM Nord (Y): 4623017

Classificació

Número de fitxa 08036 - 162
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Conjunt arquitectònic
Estil / època: Medieval Modern Contemporani
Estat de conservació Bo
Protecció Legal
Observacions protecció: NPU dels municipis sense planejament a Catalunya. Aprovat 19.04.10
Accés Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat Privada
Titular: Ajuntament de Calonge de Segarra/ Varis propietaris.
Fitxes associades:
[Sant Miquel d'Aleny](#)
[Cementiri d'Aleny](#)
Autoria de la fitxa Jordi Seró i Ferrer. [IN] SITU SCP
Data de registre de la fitxa: dl., 01/07/2013 - 02:00

Descripció

El nucli de l'Aleny es situa sobre una carena estreta molt marcada del territori, a l'est del municipi. S'accedeix des de la carretera de Calaf a la Molsosa. S'organitza a través d'un carrer de 250 metres de longitud fins al nucli urbà històric, un seguit de construccions heterogènies que combinen edificacions productives històriques amb activitats agrícoles, residència vinculada a aquestes activitats, coberts i la mateixa església de Sant Miquel just abans de l'eixamplament del carrer que marca l'entrada al nucli pròpiament.

El nucli es situa en la part més alta d'aquesta carena. La seva estructura és circular i conflueix a l'entrada del poble en un espai més ample. A partir d'aquest punt, neix un petit carreró sense sortida que descendeix en la part sud. Aquest carrer dóna accés a les cases juntes entre mitgeres juxtaposades i no sempre alineades al carrer, formant un nucli compacte.

A la part més alta hi trobem Cal Farrés, una de les cases més antigues del nucli i possiblement una evolució de l'antic castell d'Aleny. Al seu entorn hi trobem altres edificis que tenen un passat important, però que les reformes i restauracions posteriors han modificat el seu aspecte. Als coberts agrícoles de principis de segle XX abans esmentats, cal destacar-hi també algun femer, situat a la part baixa del nucli.

Actualment el poble hi trobem diverses cases de turisme rural, que han ajudat a diversificar l'economia i a combinar la tradició amb la modernitat.

Història

Lloc documentat des del segle XI. Aquests indrets des de molt aviat apareixen vinculats a l'abadia de Sant Vicenç de Cardona, que després de rebre una sèrie de donacions i d'efectuar compres i permutes, acabarà senyorejant sobre els termes del castell d'Aleny i Sant Pere de l'Arç. Tot i descriure dos termes castrals formaven una sola universitat, que almenys al segle XVIII era presidida per un batlle i dos regidors, un per cada terme. El conjunt formava un gran terme que de nord a sud anava des del terme de la Molsosa fins al de Calaf i incloïa els masos de les Quadres i de l'Alzina, que si bé eren vassalls de l'abat, també tenien terres a Calonge i pertanyien a la parròquia de Santa Fe.

A l'edat mitjana, el terme devia incorporar l'antic castell i lloc de la Llobosa, indret que sembla desaparèixer en el transcurs del segle XIII al XIV i que la historiografia tradicionalment havia situat a la Fortesa, però un acurat seguiment de la documentació i la toponímia ens el situa entre Aleny i Sant Pere de l'Arç, a tocar dels termes de la Molsosa i Sant Pere Sallavinera. En una partida de terres actualment coneguda com "la coma de la creu", antigament creu Llobosa, resta un sòcol de pedra d'una antiga creu. A prop també apareix al segle XVII el mas Diumenjo o Domenjó més endavant conegut com a cal Garrigó, actualment només en resta una paret, a prop també hi ha la Font de cal Garrigó.

El poblet d'Aleny va sorgir al voltant del Castell (XI), que aviat va perdre el seu sentit defensiu i va quedar engolit per les cases que van sorgir al seu voltant. Encara podem trobar traces de l'antiga torra dins les antigues cases de cal Farrés i cal Vidal, actualment les dues integrades a cal Farrés.

A cavall dels segles XII i XIII hi ha disputes entre el cavaller Ferrer de Llobosa i l'abadia de Cardona per diversos drets i possessions a la Llobosa i al terme d'Aleny. En un d'aquests episodis Ferrer de Llobosa ocupa el castell d'Aleny.

Segons el fogatge de 1378 al lloc d'Aleny en aquesta data hi havia tres focs. No sabem si això és només el poble o inclou els masos del terme.

Al fogatge de 1553 trobem els següents afocats: Joan Vidal (jurat comparent), Francesc Vidal, la vídua Farrés, Bartomeu Clauer, Joan Tengas i Pere Casamitjana.

A principis del segle XVII hi ha una disputa entre Pere Buades i Joan Garriga (gendre), pagesos d'Aleny, per una banda, amb Antoni Joan Farrés, Antoni Vidal, Francesc Vidal i Pere Joan Farrés, també pagesos d'Aleny, al voltant dels drets de pastura. Una sentència de l'abat de 1618 resol que només tenen dret a tenir bestiar les cases d'Antoni Joan Farrés, Antoni Vidal, Francesc Vidal i Pere Joan Farrés, ja que són les quatre cases antigues que feren establiment i paguen dècima d'anyell i terses de velló de llana.

En un capbreu del terme començat el 1785 confessen que hi tenen casa: Baltasar Tarragó (cal Baltasar, part de l'antiga casa Garriga); Jaume Farrés dit el Marianet; Josep Nadal Aguilera com a usufructuari (pubill) i Maria Farrés Santdiumenge com a propietària (pubilla de cal Farrés); Isidro Miquel dit el Xacó; Jaume Vidal (cal Vidal); Joan Vidal (casa d'en Bacardit, dins la casa Mateu); Ignasi Garriga (casa amb moltes parts empenyorades, la situàiem on actualment trobem cal Pere, cal Jaumet; a més posseeix el mas Domenjó, en aquells moments derruït, posteriorment cal Garrigó); Josep i Ramon Fitó (cal Fitó); Anton Sató (part de la casa d'Ignasi Garriga); Maria Vilamur, vídua de Ramon Vilamur, pagès de Castellfollit de Riubregós (part de la casa d'Ignasi Garriga); Ramon Goser i Figuerola, comerciant de Calaf (casa i heretat Mateu per compra aquests mateixos anys a Gabriel Farrés i als seus tutors i curadors; posteriorment coneguda com cal masover); Josep Domènech (com a pubill usufructuari) i Teresa Ribalta (com a pubilla i propietària) de l'Alzina; Maria Vendrell, vídua de Joan Pallerols de les Quadres, com a usufructuària i Joan Pallerols i Vendrell com a hereu.

Bibliografia

NADAL, Jordi. Treballs de seguiment historiogràfic del municipi de Calonge de Segarra (sense publicar).
NORMES DE PLANEJAMENT URBANÍSTIC DELS MUNICIPIS SENSE PLANEJAMENT A CATALUNYA. (Març 2010.) Comarques Centrals. Calonge de Segarra. Departament de Política Territorial i Obres Públiques.

